

מה קרה לכל החברה של

המוסיקאית

את הדסה שרמן, בעלת השיער הגלי הגאה והחיוך התמיד, אפשר לפגוש לעתים קרובות בחדר המוסיקה שבקומה העליונה של גימנסיה הרצליה. שם, לפני 30 שנה, ישבה תלמידת המחזור הטיז הדסה שרמן, כיום היא שולטת בו כמורה למוסיקה בגימנסיה, או בהיותה במחלקה הרביעית, הופיעה לראשונה בארץ להקת האופירה של גוליני קין, הדסה, חובבת מוסיקה מושבעת, לא התמציה עד ההודמנות. היא יצאה משם כה נרגשת עד שהחליטה לחבר אופירה משלה. אחיה מאיר, כיום היועץ הכלכלי של ה"ממשלה בארצות הברית, חיבר את המלים, ה"דסה את המנגינה. אמנון ותמר היתה יצירה רומנטית, בנוסח רומיאו ויוליה. הדסה חספה בהתלהבות את בנות כיתה שידעו לשיר, אך הבחורים סרבו להשתתף: לא בשביל גיבורים כמותם להלך על במה ולהשמיע קרי לות מטופשים. הדסה גייסה את בני המחלקה השלישית.

העסקנית

מי אינו זוכר את צלה זיהוביצי? כל מי שלמד בהרצליה באותה תקופה יודע כי "צלה" היה שם נרדף לשוכבות, לקלילות, לריקוד ו"אמנות. בשנה האחרונה הציגו בוגרי המחלקה ה"שמיינת את הצגת היהודי הנודד. צלה שיחקה את תפקיד אם המשיח, תפקיד שהנוצח על ידי כוכב הבימה חנא רובינא. מולה, בתפקיד הגברי הראשי, שיחק חיים גמזו. מובן מאליו שצלה רצתה להיות שחקנית. אולם אז טרם היו תיאטראות עבריים בארץ. כאשר מרים ברנשטיין-כהן פתחה את אול"פנה הצטרפה אליה צלה, המשיכה לרקוד. עתה, בגיל 44 ואם לבוגר המחזור מ' של הרצליה, לא נטשה צלה איון את שדה ה"ריקוד, פעילה עדיין כמורה לריטמיקה ב"בתי ספר יסודיים. עיסוקה העיקרי כעת: פעילות ביוצג, פ"עילות הכוללת הרצאות וסדורים — פיצוי לתשוקתה להציג בפני קהל.

המנהל

צבי פיינשטיין נכנס לגימנסיה הרצליה ב"1924, למחלקה החמישית. אז היה בן 14, ח"ניך הגימנסיה העברית הרבות בפיינסק, עיר מולדתו הפולנית של דוד בן-גוריון. אמנם שפת הלימודים היתה אותה שפה שלמד מאביו, מורה עברי וותיק, מראשוני חובבי ציון. אך הרוח שמצא בהרצליה היתה רוח של חופש ורעננות-נעורים שנעדרה ב"עיר הפולנית. הנושאים האהובים עליו היו מתימטיקה ו"פיסיקה. כבר אז ידע מה הוא רוצה להיות בחיים: אדריכל. בשנת 1929 נסע לניו-יורק,

גרשם באוניברסיטה של עיר זו. אולם לימודי האדריכלות תבעו את כל זמנו, לא איפשר לו לעבוד אחר-הצהרים לצרכי מחייתו. הוא עבר לפקולטה למתימטיקה. מקור פרנסתו: שיעורי עברית. באמריקה הכיר את אשתו, אף היא בוגרת אוניברסיטה. שניהם חזרו ארצה, חשבו להמשיך כמתמטיקאים. אך שוב התערב הצורך למצוא פרנסה: צבי נהיה למורה למתימטיקה בגימנסיה הרצליה. כיום הינו מנהל בית הספר המקצועי למס"ח מרכז מורים מוסמכים. חניכיו פזורים על פני כל העולם — פקידה ומחזיקי משרותיה של ממשלת ישראל.

המורה

"מעולם לא הייתי מאמין כי יום יבוא ו"איהי מורה" מתוודה ששון בכר. כאשר ל"מד במחזור ט"ז רצה להיות מהנדס בניין, ללמוד בטכניון החיפאי, שרק אז נפתח. אולם אמו רצתה שבנה יהיה דוקא רופא, שלחה אותו לאוניברסיטה האמריקאית בבירדו. שם התגקם בו חוסר ידיעתו בשפות. ה"לימודים התנהלו באנגלית ואילו ששון, יליד

שכונת נוה-שלום היפוואית, היה רחוק מל"הצטיין בלימוד שפה זו. עם פרוץ מאורעות 1939 ארזו את חפציו, שב תל-אביב. "ערכת חשבונות-נפש", הוא מספר, "וגילי" תי ששנותי בגימנסיה לא נתנו לי שום דבר ממשי ביד: לא היה לי מקצוע!" הוא יצא לסמינר למורים בבית-הכרם. בניצוין דינבורג, כיום שר החינוך והתרבות, היה אז מורה ב"קורס הדרשנות. ששון עבד כפועל בניין, כמורה זמני — עד אשר ענה למודעה שביקשה מורה לעב"רית. כיום, בן 48, נשוי ואב לבן, הוא מלמד בכיתה ג' של בית-ספר אליאנס, תל-אביב.

עקרת הבית

מול קנדלו, ילידת ירושלים בעלת השיער השחור הארוך והעיניים העמוקות רצתה לה"יות רופאת-שיניים או רוקחת. ליד ביתה גרו רופאים רבים והיא רצתה להידמות להם. כיום נשואה הגברת מול בן-עטר לפקיד ה"בנק הלאומי בתל-אביב, הינה אם לששה יל"דים. הבכורה בת 22, הצעיר — בנימין — בן חמש.

מאז סיימה את הלימודים בהרצליה לא ר"אה תה את חבריה למחזור, מלבד דווחה, שלמדה באותה כיתה, אולם היא עדיין זוכרת טיול שנערך בשנת 1926 לים המלח ולמצדה. החניה הראשונה היתה ביריחו: שם לנו ה"תלמידים ומוריהם. לבנות ניתנו חדרים גפ"דים.

בחררה של מול ישנו עוד שלוש בנות, אולם לדלת לא היה מנעול. החדר הוחלף ב"חררו של אחד המורים, אשר לא היה חשש להשאירו בחדר בלתי נעול, בין חבר גימ"ניסטים שובבים. בלילה נשמעו צעקות. היו אלה צעקותיו של המורה, הוא נעקץ בשנתו על-ידי עקרב מסתנן.

המהנדס

אברהם פרידמן הנו כיום בן 47, אב לשני ילדים. בתו הבכורה גילי סיימה אף היא את גימנסיה הרצליה, מחזור מ"ב, עתה בצבא.

תלמי ה"הגמה הריאלית, ששתי הביבוי"תיו היו התנ"ך והגנינה על כינור. באותם הימים לא תיאר לעצמו כי יהיה מהנדס. רק כאשר סיים את לימודיו ועבר לבית הספר המקצועי מונטיפיורי החליט כי זהו הכיוון. הוא נסע לפאריס, הגיע שמה ללא פרוט בכיס. הוא ניסה למכור את ממתחיו בתח"נת הרכבת, עורר את רחמיו של תייר אנג"לי, שהציע לו 100 פרנק. הצעיר סרב, הסכים לקבל רק 70 סנטים, מחיר נסיעה במטרו, לביתו של ידיד מארץ-ישראל.

הוא נכנס לאוניברסיטת קאן, עבד בחופ"שות, לעתים רעב ללחם. לבסוף נתקבל לע"בוד במשרדי מהנדס המחוז. הוא חזר עם נסיון רב, לפני מלחמת העולם השנייה.

המלחמה הביאה בעקבותיה גל אדיר של בניית ביצורים ומחנות לצבא הבריטי. פריד"מן יצא ללבנון ולסוריה, ביצע שם כמה עב"דות-ענק, השאיר בידיו העתקים של תוכניות הבנייה, מסרם בשעת הצורך לצה"ל. כיום הוא בעל משרד הנדסה בתל-אביב.

כל מקום נשמעה האידיש ברחובות והעברים הצעירים חששו לשפתם המתנערת משנת דו"רות.

כאשר החליטו לפוצץ את האסיפה הקומר"ניסטית לא התעניינו במיוחד בצודיה האי"דיאולוגיים והפוליטיים, הרגיזה אותם העוב"דה שהאסיפה התנהלה באידיש. בחשיכה ניג"שו הגימנזיסטים אל חלונות האולם, ניפצי את שמשותיו, הטילו לחוכו שלוש פצצות סרחון. האספה התפוררה, הגימנזיסטים חזרו מרוצים לביתם.

ריקודים כשבת

ה"שנים קיים המושג "נוער זהב". באותו ה"שנים רוח השם "גימנזיסטים". הם עמ"דו במרכז כל פעילות תרבותית. ספורטיבית או חברתית. מסיבות חנוכה של הרצליה תפ"סו את מקום הצגות התיאטראות שטרם נול"דו ונשפי הפאר בבתי-המלון שטרם העלו בדמיון התושבים.

בית-הקפה הראשון של תל-אביב נפתח ב"אותן השנים ברחוב הרצל. לא הרחק מן ה"גימנסיה. עד אז בילו הגברים של תל-אביב את שעות השעשועים בבתי-הקפה המזרחיים של יפו. בית-הקפה החדש הנהיג חידוש מה"פכני ממש: פטיפון שבראשו התנשאה אפ"ר כסתי-ענק, השמיע מנגינות ריקוד וצעירים רקדו עם הצלילים. אך הגימנזיסטים טרם העיזו לרקוד לעיני הציבור. הם רק הסי"חכלו ברוקדים.

כאשר הוקם בית המלון הגדול הראשון, מלון פלטיין, התרחבו אפשרויות הבידור של ה"דור הצעיר. בכניסת בית-המלון היה אולם גדול, בעל רצפת פרקט מבריקה, מעין בית"קפה מרומם. שם הונהג לראשונה הפי"ב אוקולק, לצלילי תזמורת שניגנה מדי שבת אחר-הצהרים. האמצים שבין הגימנזיסטים רקדו שם. היו אלה השעות היחידות שבהן מותר היה להם להראות בבית-קפה.

גרגים חשופות על שודחן

כ"אשר בני מחזור ט"ז היו במחלקה השמיינית, התנהלה באותו מלון פלטיין ההופעה הסנסציונית ביותר של אותם הימים: בחירת מלכת היופי הראשונה של תל-אביב כל אשר עדם הם בעורקו נחש אותו ערב לאולם הגאה. אך אכזבתם גברה והלכה: לא נמצאו מועמדות שתעונה לחשון את יופיין בציבור.

לבסוף עלתה נערה על שולחן שהוצב כ"במה במרכז האולם. היתה זו צעירה שאך עלתה מדרום-אפריקה, שם הספיקה לשאוב מעט חופשי-הליכות אנגלר-סאכסי. היא ניצ"בה על הבמה הארעית, הרימה מעט את שולי שמלתה, הציגה בפני הקהל הגדהם את ש"ר קיה עד לברכיים. צפירות, מחיאות-כף, צע"קות-ביניים משולהבות וכן התואר הנכסף נפלו בחלקה של הנערה, הנשואה כיום ל"מנהל עתם צעירות ביטוח גדולה בתל-אביב.

הרב קוק המשיך לנאום

ב"ני אותו מחזור זוכרים גם את ביקורו של אלברט איינשטיין. לא היה, למעשה, מקום אחר בתל-אביב שאליו יכלו מארחי איש המדע הגדול להזמין, מלבד הגימנסיה. הוא עבר במחלקתו, שאל את התלמידים ש"אלות בגרמנית. כבר אז היתה לו רעמתי-שיר ער שעשתה רושם מיוחד על התלמידים.

באותה שנה, 1922, נורתה אבן הפינה של האוניברסיטה העברית בהר הצופים. מק"הלת הרצליה ותומורת, שני הגופים ה"גנותיים הכמעט-רשמיים של הישוב באותם ימים, השתתפו בטכס.

פרטיה-טכס שוב אינם כה ברורים. רק ג"אומנו של הרב קוק, רבה הראשי של הארץ, נחרת בזכרון הגימנזיסטים כאחד הנאומים הארוכים ששמעו מימיהם. הרב המשיך לני"אום גם לאחר שקיעת השמש, שעה שסבל"נות אורחים כמו הגנרל אלנבי כובש הארץ והנציב הראשון הרברט סמואל כלתה ל"מראית עין.

באותם הימים היה רק קולנוע אחד בתל-אביב, קולנוע ע"ן. גיבורי הסרטים האילמים היו אז צ"רלי צ'פלין הצעיר וקומיקן בשם מאקס לינדל. סרטי ההרפתקאות הראשונים של אזי פולו היו מזון רוחני הכרחי. בה"ר פיע הגיבור על הבד היו הצופים הצעירים מוחאים כף בקצב משולש, צועקים בקול הדגוני: "אזי פולו! אזי פולו!" אותה